

Колесо часу. 4. Колесо Часу. Кн. 4. Тінь, що сходить

Роберт Джордан

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — О. Пархоμεць

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Розділ 1

Насіння тіні

О бertaється Колесо Часу, грядуть і минають Епохи, залишаючи по собі спомини, що стають легендами. Легенди блякнуть у пам'яті й перетворюються на міфи, а коли Епоха, що їх сотворила, повертається знову, про них уже й згадки розвіялися. В одній із таких Епох, яку дехто називає Третьою — в Епосі, яка ще має настати і яка водночас давно проминула, на просторах рівнин Каралейнського степу здійснювся вітер. Вітер цей не був початком. В обертанні Колеса Часу нема ні початку, ні кінця. Проте одним із нескінченної вервечки початків цей вітер все ж таки був.

Під вранішнім сонцем вітер здіймався на північ та захід, розколюючи безмір трав і поодинокі хащі, проносячись над стрімкою рікою Луан, повз затуплене ікло Драк онової гори — легендарної гори, яка височіє над зеленими хвилями пагорбистої рівнини так високо, що хмари огортають її значно нижче від затуманеної вершини. Драконова гора, де завершив свій вік Дракон — а разом з ним, подекуди, і Епоха Легенд — і де, згідно з пророцтвом, він відродиться знову. А можливо, що й вже відродився. Вітер дме на північ і захід, через селища Джулд, і Дайрейн, і Аліндейр, де мости, немов кам'яні мережива, перекинулися до Сяйливих Мурів — велетенських білих мурів міста, яке багато хто називає найвеличнішим у світі. Тар Валон. Місто, якого щовечора лише торкається тінь Драконової гори.

По той бік муру будівлі, зведені огірами до брячих дві тисячі років тому, здавалося, проростали прямо із землі або ж були створені вітром і водою, а не збудовані руками, хай навіть й уславлених огірів-каменярів. Одні споруди були подібні на птахів, що розкинули крила в польоті, інші — на велетенські мушлі з далеких морів. Стрімкі вежі, що звужувалися доверху, мерехтіли брижами чи закручувалися в спіралі; їх з'єднували мости, котрі

часто не мали билець, — що висіли у повітрі, простягаючись на сотні футів. Лише ті, хто давно мешкали у Тар Валоні, не витріщалися на все це, як сільські простаки, що ніколи не покидали своїх ферм.

Біла Вежа — найвеличніша з усіх — височіла над містом, виблискуючи на сонці, неначе відполірована кістка. «Колесо Часу обертається довкола Тар Валона, — кажуть містяни, — а Тар Валон обертається довкола Вежі». Це перше, що побачать мандрівники, прямуючи до Тар Валона, ще до того, як їхні коні ступлять на міст, — а капітани річкових суден углядять її, щойно на обрії забовваніє острів: Вежа відблискуватиме промінням, немов маяк. Не дивина, що велетенська площа навколо оточеної стінами території Вежі здавалася меншою, ніж була насправді, малюючи під могутнім поглядом Вежі; люди ж на ній здавалися комашками. Навіть якби Біла Вежа була найменшою у Тар Валоні, уявлення про те, що вона — серцевина могутності Айз Седай, тримало острівне місто у побожному трепеті.

Попри велику кількість людей, площа не була заповнена вулиць. По боках бурхливим потоком тіснився натовп, прямуючи у своїх щоденних справах, але ближче до Вежі потік рідішав, аж поки біля високих білих стін не відкривався голий край бруківки завширшки щонайменше із п'ятдесят кроків. Звісно, в Тар Валоні шанували Айз Седай, і Престол Амерлін панувала у місті, як і серед Айз Седай, — однак майже ніхто не хотів наближатися до осередку їхньої сили ближче, аніж це було б необхідно. Одна справа — пишатися розкішним каміном в залі, але зовсім інша — самому стрибати у вогонь.

Мало хто з людей підходив ближче до просторих сходів, що вели досередини Вежі, до вигадливо різьблених дверей, — таких широких, що крізь них пліч-о-пліч могла б увійти дюжина людей. Двері були відчинені, немовби запрошували увійти. Завжди

знаходився хтось, хто потребував допомоги Айз Седай — чи відповіді, котру, на його гадку, могла дати лише Айз Седай; і всі вони прибували і здалеку, і з ближніх країв: з Арафелу, з Гелдану, із Салдеї чи Ілліану. Багато хто справді отримував допомогу чи пораду, — хоча часто не зовсім ту, на котру очікував чи сподівався.

Мін накинула широкий каптур свого плаща, сховавши обличчя в глибині його тіні. Хоча надворі стояла спека, вбрання на ній було достатньо легким, аби не привертати уваги до дівчини, яка вочевидь соромилася. Багато хто ніяковів, коли заходив у Вежу. Дівчина не вирізнялася чимось незвичним. Темне волосся віросло від часів її останнього візиту до Вежі, хоча все ще не сягало плечей, а проста блакитна сукня з вузькими смужками білого мережива з Джерекруз на комірі та манжетах пасувала б доньці знатного фермера, що святково вирядилася задля Вежі, — як й інші жінки, що крокували широкими сходами. Мін сподівалася, що не надто відрізнятиметься від них. Вона змусила себе припинити витріщатися, як робила досі, щоб зрозуміти, чи поведуться вони якимось інакше. Я зможу, казала вона собі.

Вона здолала до такої міри довгий шлях, що вже не могла відступити. Сукня вдало маскувала Мін. Всі, хто знав її у Вежі, пам'ятали молоду дівчину з коротким волоссям, що завжди вбиралась у хлопчачий каптан і бриджі й ніколи не носила сукні. Тож це вбрання просто не могло не бути хорошим маскуванням. У неї не було вибору. Справді не було.

Всередині все хололо, що ближче вона підходила до Вежі, — і все міцніше її рука стискала клунок, притулений до грудей. Там лежав її звичний одяг, — міцні чоботи та все інше добро, хіба окрім коня, якого вона залишила в заїзді неподалік від площі. Якщо пощастить, за кілька годин вона знову буде разом зі своїм мериним, — прямуватиме до Острейнського мосту і далі, дорогою на південь.

Насправді Мін не прагнула знов залізти на коня так скоро, — після тижнів, проведених у сідлі без жодного дня відпочинку; однак їй дуже хотілося якнайшвидше облишити це місце. Біла Вежа ніколи не славилася гостинністю, але тепер вона навіювала не менший жах, аніж в'язниця Морока в Шайол Гулі. Затремтівши, дівчина пошкодувала, що взагалі згадала про Морока. Цікаво: невже Мореїн думає, що я поїхала лише на її прохання? Світло, поможи мені, — поводжусь, як дурне дівчисько. Через якогось дурного чоловіка!

Вона важко ступала сходинками — кожна була такою широкою, що доводилося робити два кроки. На відміну від інших, Мін не зупинялася щоразу, щоби шанобливо поглянути на бліде осердя Вежі. Вона просто хотіла довести справу до кінця.

Всередині розташовувався великий круглий передпокій, оточений арками, але прохачі збилися купкою в центрі кімнати, перемішані під пласкою купольною стелею. Долівка зі світлого каменю була зачовгана й відшліфована незчисленною кількістю ніг, що ходили тут упродовж століть. Усі переймалися лише тим, де вони — і заради чого тут опинилися. Фермер з дружиною, вбрані у грубі вовняні одежини, стискаючи мозолясті руки одне одного, терлися плечима об купчиху, вбрану в шовк і оксамит, а покоївка за її спиною стискала невеличку, оздоблену сріблом скриньку, котру, без сумніву, її господаря вручить у дар Вежі. За інших обставин купчиха задерла б носа, побачивши селян, що підступили так близько, та й самі вони напевно вдарили б чолом на знак вибачення — і позадукували б. Але не тут. І не тепер.

Серед прохачів було лише кілька чоловіків, — але це не дивувало Мін. Більшість чоловіків нервували поруч із Айз Седай. Усім добре відомо, що саме чоловіча частина Айз Седай у часи, коли вони ще існували, була винна в Світотроці. Три тисячі років минуло, — а це й досі пам'ятали, хоча час і змінив безліч деталей.

Дітей досі лякали розповідями про чоловіків, що направляють Єдину Силу; чоловіків, що приречені збожеволіти через зурочену Мороком саїдін, чоловічу половину Істинного Джерела. Ще жаскішими були історії про Льюса Теріна Теламона, Дракона, Льюса Теріна Родичевбивцю, який розпочав Трощу. Направду дорослі теж добряче лякалися цих казочок. У пророцтві говорилося, що Дракон відродиться в годину найбільшої потреби роду людського, щоб зійтися в бою з Мороком у Тармон Ґай'дон — Останній битві; але це ніяк не впливало на те, як люди сприймали зв'язок між чоловіками та Силою. Усі Айз Седай не оминули б чоловіка, що здатен направляти; із семи Адж Червоні не обмежилися б лише цим.

Усе це не мало жодного значення, коли потрібна була допомога Айз Седай, — однак не так багато чоловіків почувалися б спокійно, якимось чином пов'язавши себе з Айз Седай чи із Силою. Зовсім небагато, — окрім, звісно, Охоронців, кожен з яких перебував у зв'язку з котроюсь Айз Седай; але навряд чи можна вважати Охоронців звичайними чоловіками. Є така приказка: «Чоловік швидше відріже собі руку, щоб позбутися скалки, аніж попросить допомоги в Айз Седай». Жінки вважають це затьятою чоловічою дурістю, — але Мін чула, як дехто щиро вважав, що втрата руки — це найліпше рішення.

Їй було цікаво, що ці люди зробили б, якби знали те, що знає вона. Мабуть, порозбігалися б з вереском. А якби вони знали причину її відвідин Вежі, то вона певно не дожила б до моменту, коли її схопила б варта, щоби кинути до в'язниці. У Мін тут були друзі, — але у них не було ні сили, ні влади. Якби її наміри розкрили, то малоімовірно, що вони зуміли б їй допомогти: радше вона б потягла їх із собою на шибеницю чи до ката. Це, звісно — якби вона дожила до вироку; ймовірніше, їй стулили б рот назавжди ще задовго до суду.

Мін відкинула такі думки. Якщо вже я влізла в це, — то й виберуся. І хай Світло спопелить Ранда аль'Тора за те, що вплутав мене в це!

Троє чи четверо посвячених, одноліток Мін або ж трохи старших, кружляли кімнатою й тихо перемовлялися з прохачами. На них були прості білі сукні без оздоб, із сімома кольоровими смужками на подолі, що позначали кольори різних Адж. Час від часу в передпокої з'являлася послушниця, — молода жінка чи дівчина, вбрана в біле, — щоб запросити когось пройти углиб Вежі. Прохачі завжди слідували за послушницями з дивним виразом: збуреного бажання та водночас — незграбної неохоти.

Мін вчепилася у свій клунок, щойно одна з посвячених зупинилася перед нею.

— Хай Світло зійде на вас, — байдуже мовила жінка з кучерявим волоссям. — Моє ім'я — Фаолін. Чим Вежа може допомогти вам?

Смагляве кругле обличчя Фаолін виражало спокій людини, що виконувала нудну роботу, хоча залюбки зайнялася б чимось іншим. Можливо, навчалася б; Мін небагато знала про посвячених. Навчалася, щоб стати Айз Седай. А втім, важливо лише те, що очі посвяченої не засвідчили впізнавання: адже вони вже зустрічалися у Вежі, хоча лише мигцем.

Мін опустила голову із вдаванням зніяковінням. У цьому не було нічого дивного: багато хто з селян справді до кінця не розумів різниці між посвяченими та Айз Седай. Прикриваючи обличчя краєм каптура, вона відвела погляд від Фаолін.

— У мене є питання до Престолу Амерлін, — почала вона, однак затнулася, коли троє Айз Седай увійшли оглянути вестибюль: двоє в одній арці, третя — в іншій.

Посвячені й послушниці присідали в реверансах, коли проходили поблизу Айз Седай, — однак продовжували виконувати

свої обов'язки, хіба трохи бадьоріше. Ось і все. Інша справа — прохачі. Здавалося, у них у всіх перехопило подих. Мабуть, їм враз захотілося опинитись подалі від Білої Вежі, від Тар Валона. Перед ними постали троє жінок, чий вік неможливо було визначити, троє жінок на початку свого розквіту, — однак уже зрілих; значно старших, аніж здавалося завдяки їхнім гладеньким щокам. У Вежі, втім, це було нормальним явищем. Плин часу не зачіпав жінок, котрі тривалий час направляли Єдину Силу, — на відміну від усіх інших. У Вежі Айз Седай виказував не золотий Великий Змій, а їхні нев'янучі обличчя.

Натовпом пронеслася хвиля реверансів, і кілька чоловіків рвучко вклонилися. Двоє чи троє з присутніх навіть припали до підлоги. Заможна купчиха здавалася переляканою, а фермерська пара поруч витріщилася на жінок, немов на істот, що постали з легенд. Більшість знали про манери в присутності Айз Седай лише з чуток; навряд чи хтось із присутніх раніше бачив Айз Седай, — хіба що тарвалонці, та й ті не так близько.

Одначе Мін затнулася не зовсім через Айз Седай. Інколи, — доволі рідко, — перед нею виникали образи біля людей; аура, що спалахувала й враз зникала. Іноді вона знала їхнє значення. Розуміння приходило нечасто — значно рідше від самих видив — проте в таких випадках вони завжди справджувалися.

На відміну від інших людей, Айз Седай та їхні Охоронці завжди мали образи й ауру; інколи — так багато тих мерехтливих і рухомих картинок, що Мін аж паморочилося. Втім, їхня кількість не допомагала тлумаченню; Мін так само рідко, як і в усіх інших, знала, що вони означають в Айз Седай. Але цього разу вона зрозуміла більше, аніж бажала, — і її тіло кинуло в дрож.

Струнка жінка з чорним волоссям, що сягало їй до талії, була єдиною, кого Мін впізнала — її звали Ананда; вона була з Жовтої Аджі. Навколо неї хворобливо мерехтів коричневий ореол,

зморщений, помережаний прогнилими шкалубинами, що провалювалися й ширшали від гниття. Невисока світловолоса Айз Седай поруч з Анандою належала до Зеленої Аджі, про що свідчила її шаль із зеленими торочками. На мить Білий Пломінь Тар Валона спалахнув на її спині, коли вона озирнулася. А на плечі серед вишитих на шалі виноградної лози та квітучих яблуневих гілок проступив людський череп. Маленький жіночий череп, гладенький і обпалений сонцем. Третя жінка, чарівна й повнотіла, стояла неподалік без шалі — більшість Айз Седай вдягали їх лише на церемонії. Її постава й задерте підборіддя свідчили про силу й гординю. Мін здавалося, що та оглядала холодними блакитними очима прохачів крізь рвану завісу крові, а по її обличчю стікали багрянні смуги.

Кров, череп і ореол то блякли в танку образів навколо трьох жінок, то з'являлися, то знову блякли. Прохачі нажахано витріщалися — вони бачили лише трьох жінок, що здатні були сягнути Істинного Джерела та направити Єдину Силу. І тільки Мін бачила все інше. Тільки Мін знала, що ці три жінки приречені на загибель. Усі — в один день.

— Амерлін не може прийняти всіх, — відповіла Фаолін, погано приховуючи роздратування. — Наступна громадська аудієнція відбудеться лише за десять днів. Розкажіть мені, що вам потрібно, — і я знайду для вас сестру, яка зможе допомогти.

Погляд Мін ковзнув до клунку в руках і завмер: їй не хотілося знову бачити те, що довелося ось щойно. Усі три! Світло! Який шанс, що три Айз Седай помруть в один день? Але вона знала це. Знала напевно.

— Я маю право поговорити з Престолом Амерлін. Віч-на-віч. — Це право рідко обстоювали — хто наважиться? — але воно справді існувало. — Кожна жінка має це право, — і я прошу про нього.

— Гадаєте, Престол Амерлін може зустрічатися з усіма, хто приходить до Білої Вежі, особисто? Упевнена, що вам може допомогти й інша Айз Седай. — Фаолін навмисно наголосила на останніх словах, аби збентежити Мін. — А тепер скажіть, яке у вас питання. І назвіть своє ім'я, щоб посласниця знала, як вас представити.

— Мене звати... Елміндреда. — Мін мимохіть скривилася. Вона завжди ненавиділа своє повне ім'я, але Амерлін — одн а з небагатьох, хто взагалі його чув. Якщо, звісно, вона пам'ятала. — Я маю право говорити з Амерлін. І моє питання стосується лише її. Це моє право.

Посвячена звела брови.

— Елміндреда? — Її вуста вигнулися у вдоволену усмішку. — І ви вимагаєте це право. Чудово. Я повідомлю Хранительці літописів, що ви хочете бачити Престол Амерлін особисто, Елміндреда.

Мін хотілося дати ляпаса посвяченій за те, як вона наголосила її ім'я, але натомість вичавила із себе «Дякую».

— Ще зарано мені дякувати. Без сумніву, минуть години, перш аніж Хранителька знайде час, аби відповісти, — і я впевнена, що вам скажуть поставити своє питання на наступній громадській аудієнції матінки. Наберіться терпіння, Елміндреда. — Фаолін натягнула посмішку, ледь не вишкір, — і розвернулася, щоб піти.

Зціпивши зуби, Мін стисла свій клунок і відійшла до стіни між двома арками, де вона сподівалася злитися зі світлим каменем. «Нікому не довіряй і не привертай уваги, поки не зустрінеш Амерлін», — так товкмачила їй Морейн. Це була єдина Айз Седай, якій вона довіряла. Переважно. У будь-якому разі це — хороша порада. Їй потрібно лише зустрітися з Амерлін, — і все завершиться. Вона знову змогла б одягти свої речі, побачитися з друзями і поїхати геть. Більше не було б потреби ховатися.

Мін з полегшенням побачила, що Айз Седай пішли. Три Айз Седай, що загинуть в один день. Це неможливо, повторювала вона. І все ж це трапиться. Що б вона зараз не сказала чи зробила, — нічого не зміниться: усі видіння, значення яких вона знала, справджувалися. Але вона мусить розповісти про це Амерлін. Можливо, це навіть важливіше за новини від Морейн, — хоч у це й важко повірити.

У залі одна посвячена замінила іншу, і перед очима Мін з'явилися пливкі ґрати перед червонощоким обличчям дівчини, — немовби та була в клітці. Шеріам, наставниця послушниць, оглядала залу — побачивши її, Мін втупила свій погляд у підлогу; Шеріам знала її надто добре — обличчя рудоволосої Айз Седай здавалося побитим й вкритим синцями. Це було лише видиво, але Мін довелося прикусити собі губу, щоб не зойкнути. Шеріам, завжди спокійна, владна і впевнена, була такою ж непохитною, як сама Вежа. Здавалося, нічого не може зашкодити Шеріам. Але щось трапиться.

Айз Седай, вбрана у шаль Коричневої Аджі, — Мін її не знала, — відвела огрядну жінку в тонкотканій вовняній одежині червоного кольору до дверей. Жінка ступала легко, мов дівчинка; її обличчя сяло, і вона ле дь не сміялася від задоволення. Коричнева сестра також усміхалася, але її аура мерехтіла, як вогник свічки.

Смерть. Рани, полон і смерть. Мін все розуміла, наче прочитала в книзі.

Вона опустила очі. Не хотіла більше нічого бачити. Хоч би вона згадала, подумала Мін. Упродовж своєї тривалої подорожі з Імлистих гір вона жодного разу не впадала у відчай, — навіть тоді, коли хтось двічі намагався вкрасти її коня; але тепер це почуття поглинуло її. Світло, хоч би вона згадала це кляте ім'я.

— Майстрине Елміндредо?

Мін здригнулася. Чорнява послушниця, що опинилась перед нею, заледве досягла віку, коли могла покинути батьківський дім: їй було десь п'ятнадцять-шістнадцять, хоч вона докладала великих зусиль, аби зберігати гідність.

— Так, я... Це я.

— Мене звати Сагра. Якщо ви підете за мною, — у писклявому голосі Сагри з'явилася нотка здивування, — Престол Амерлін прийме вас у своєму кабінеті.

Мін полегшено зітхнула і нетерпляче рушила за дівчиною.

Її глибокий каптур все ще приховував обличчя, але це не заважало їй бачити видива. Їх ставало дедалі більше, і це лише посилювало її бажання якомога швидше зустрітися з Амерлін. Широкі коридори, якими вони прямували, були малолюдними; вони здіймалися вгору по спіралі, викладені кольоровою плиткою, а на стінах висіли гобелени та золоті світильники. Вежа могла вмістити значно більше людей, аніж тут перебувало тепер, — але навіть ті, кого вони зустрічали, були оточені образами, що віщували насильство та небезпеку.

Охоронці поспішали у справах, заледве глянувши на них. Вони скрадалися, немов вовки на полюванні; вони несли свої мечі, мовби запізнїлу думку про смерть; але Мін ввижалися їхні закривавлені обличчя та відкриті рани. Мечі й списи загрозливо витанцьовували над їхніми головами. Аури яскраво спалахували, мерехтіли на вістрі смерті. Вона бачила живих мерців, що крокували коридором, — і знала, що вони загинуть у той же день, що й Айз Седай, чи на день пізніше. І навіть слуги, чоловіки й жінки з Пломем Тар Валона на грудях, що квапилися у справах, були помічені насильством. Айз Седай, що вигулькнула з бокового коридору, оточували ланцюги, завислі в повітрі, а іншу, що перетинала коридор просто перед Мін і її супутницею, закували в срібний нашійник. Мін перехопило подих; їй хотілося кричати.

— Вежа може схвилювати людину, яка ніколи раніше тут не була, — Сагра намагалася говорити так, наче Вежа стала для неї такою ж домівною, як її рідне село, проте в неї погано виходило. — Але ви тут у безпеці. Престол Амерлін все залагодить.

При згадці про Амерлін вона ледь не вискнула.

— Світло, хай так і буде, — пробурмотіла Мін. Послушниця лагідно всміхнулася.

Коли вони дійшли до коридору, що вів до кабінету Амерлін, у Мін забуркотіло в животі; вона ледь не наступала на п'яти Сагри. Лише необхідність вдавати із себе незнайомку не дозволяла їй кинути вперед.

...

Далі — у повній книжці «Колесо часу. 4. Колесо Часу. Кн. 4. Тінь, що сходить».
nashaknyga.com.ua